

Чорненька А.С.

студентка,

Науковий керівник: Куліченко А.К.

кандидат педагогічних наук, викладач,

Запорізький державний медичний університет

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ МЕДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ (НА МАТЕРІАЛІ ЛАТИНСЬКОЇ, АНГЛІЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ)

Мова медицини – це комплекс мовних субодиниць, за допомогою яких фахівці медичної галузі спроможні підтримувати між собою професійний діалог. Проте, у більшості випадків, під час перекладу з однієї мови на іншу виникають певні труднощі. Адже, на думку Г. Хацер, «у кожній мові функціонує декілька тисяч медичних термінів, які постійно оновлюються та поповнюються новими найменуваннями, наприклад, з галузі методів дослідження та діагностики захворювань. Медична термінологія взагалі поділяється на низку більш вузьких відгалужень, серед яких виокремлюють підсистеми термінів настільки вузьких, що для адекватного перекладу необхідно мати відповідні глибокі знання, оскільки несуттєва похибка частіше за все призводить до великого непорозуміння. До проблем перекладу належать кілька таких факторів: значна кількість синонімів; широке використання аббревіатур та скорочень; «хибні друзі перекладача»; медичний вокабуляр, що постійно поповнюється та розширюється» [1, с. 151].

Медичні терміни англійської та української мов здебільшого – латинського походження. Тому правила перекладу для них єдині. Однак, варто звернути увагу на деякі перекладацькі суперечності, що зумовлені контекстом і багатозначністю слів.

Розглянемо медичний термін «*angina pectoralis*», що існує в латинській мові. В англійській мові термін «*angina*» – це стенокардія або «грудна жаба» (застаріла назва стенокардії). В українській мові «ангіна» – це захворювання горла.

Іншим найпоширенішим прикладом є українське словосполучення «лікарський засіб». В англійській мові «лікарський засіб» має такі еквіваленти: «*drug*», «*medicine*», «*medicament*», «*remedy*», «*stuff*». У латинській мові це – «*praeparatum medicinale*», «*praeparatum pharmaceuticum*», «*medicamentum*».

Ситуація з терміном «оральний» така: українське слово «оральний» та латинське «oralis» – це те, що належить до ротової порожнини. У англійській мові «oral examination» – усний іспит, «oral cavity» – ротова порожнина, «oral school» – школа для глухонімих.

Викликає труднощі переклад слова «статура» («комплекція»). У англійській мові «complexion» – «колір обличчя». В латинській мові «complexio» – «зв'язок», «сполука».

У англійській мові «preservative» – «консервант» – схоже на українське – «презерватив» (протизаплідний засіб), яке відповідає англійським словам «contraceptive», «sheath», «condom», «scumbag» та латинському «praeservare» (спостерігати, оберігати). Навіть таке слово як «пацієнт» (лат. *patiens* – той, що терпить, страждає) в перекладі на англійську «patient» має синонім «case».

Українське слово «палата» (лат. *palatium*) має такі англійські еквіваленти: «chamber» (камера), «ward» (також – адміністративний район); «house» (будинок).

Прикладом неоднозначності слугує ще один термін – «виразка» (англ. «ulcer»; «sore»; «canker»; «pest»; «chancre»; «indurated chancre»). На відміну від англійської, латинська мова подає єдиний варіант – «ulceris». «Сифіліс» як в латинській, так і англійській мовах – «syphilis»; «lues».

У слова «свищ» або «фістула» є такі англійські еквіваленти: «fistula», «sinus», «syrinx», «hole», «crack», «knot». В латині – «fistula».

Навіть для такого розповсюдженого та знайомого медичного терміну «матка» англійська мова подає безліч синонімів: «uterus», «womb», «female», «dam» (дамба або гребля), «matrix». В латинській мові термін «матка» має один відповідник – «uterus».

Не зважаючи на те, що слово «клапан» (лат. «valva») використовують не тільки в медицині, а й в інших сферах діяльності, слово має безліч синонімів. Наведемо деякі з них: «valve», «flap», «flapper», «clack», «finger-hole», «stop», «vent», «ventage», «gate».

Центральним органом кровоносної системи є серце (лат. *cor*). У англійській мові це: «heart», «ticker» (дослівно «біржовий телеграфний апарат»), «bosom», «core».

У довідниках з першої медичної допомоги часто використовують термін «кров». У перекладі на англійську є кілька не схожих між собою слів, а саме: «blood», «gore», «lifeblood», «claret». У латинській термінології існує «sanguis», «cruor», «haema».

Отже, враховуючи розглянуті вище приклади, робимо висновок, що латинська мова – це універсальна знакова система, яка є зрозумілою абсолютно для будь-якого фахівця у медичній галузі. Тож констатуємо, що використання саме латинської медичної термінології у професійному та науковому спілкуванні лікарів різних спеціалізацій не викличе суперечностей та плутанини.

Список використаних джерел:

1. Хацер Г.О. Особливості перекладу термінологічної лексики на прикладі текстів медичного спрямування / Г.О. Хацер // Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Філологічні науки. – 2013. – Кн. 3. – С. 151-154.